

Vervolg van pagina 7

Die paar maanden hebben hun leven op de kop gezet

Terug in het klooster probeerden de mannen hun gewone leven weer op te pakken. Maar dat bleek niet zo eenvoudig. Niet alleen hun eigen leven, ook dat van anderen was veranderd door de oorlog, merkte De Grauw.

We beginnen ons officie weer te bidden als voorheen! De filosofieën worden hernomen - discussies over de logica van begrippen, de ene waarheid afleidend uit de andere... Maar, is er nog een logica in het bestaan, een waarheid die ontdekt moet worden? Het is paradoxaal, maar we voelen ons opgesloten... niet in de sfeer van het huis die ontspannen en aangenaam is, maar inwendig en - ondanks onze hervonden vrijheid - gevangen in een manier van denken die, door een ervaring van enkele maanden 'buiten' betrekkelijk is geworden.

Maar hoezeer die ervaring hun leven ook tekende, men kwam er in de volgende maanden ook achter dat er ergere dingen waren gebeurd buiten de beschermde muren van het klooster. Erger zelfs dan wat de mannen hadden meegemaakt.

In de daarop volgende maanden maken de verhalen over ontelbare wreedheden ons duidelijk, dat wat wij hebben meegemaakt niets is, vergeleken bij wat miljoenen in heel Europa, in andere kampen en andere landen hebben beleefd. Maar wij zijn, ondanks alles, geconfronteerd geweest met het naakte bestaan, waar van het ene moment op het andere alles kan omslaan, waar de dood voortdurend het leven belaagt. Onze manier van de dingen te bekijken, is veranderd.

Ook binnen de groep van monniken is het gevoel veranderd, merkte De Grauw. Ze zijn inderdaad anders gaan kijken naar de wereld, merkt hij. Ook bij zijn leidinggevenden.

Onze pater novicemeester beleeft in zijn binnenste dezelfde tegenstrijdigheid. Op een dag ga ik zijn kamer binnen: hij heeft zich net geschoren en staat voor zijn wasbak. Hij keert zich om, kijkt me aan en zegt: 'Na alles wat ik met jullie heb beleefd, kan ik hier niet verder leven. Ik vraag overplaatsing. Ik kan niet doorgaan met die komedie te spelen...'

„Eigenlijk zijn de meeste van de fraters die toen in Witmarsum zijn

opgepakt, later uit het klooster gegaan en andere dingen gaan doen”, weet Dijkstra. Dat gold ook voor De Grauw: die kwam in Frankrijk terecht, werkte in Parijs als priester, maar kon dat werk niet voortzetten toen hij wilde trouwen met zijn geliefde, Georgine. Hij legde zijn priesterambt neer, maar bleef nog jarenlang actief als een soort pastoraal werker. Intussen werd zijn kunstenaarschap belangrijker. Met name door zijn beeldhouwkunst verwierf hij in Frankrijk en België een zekere bekendheid.

Uit zijn autobiografie blijkt niet dat de ervaringen in de oorlog blissend zijn geweest in De Grauw's leven. Toch had het zeker invloed gehad, merkte Dijkstra in zijn gesprek met De Grauw. „Die paar maanden hebben het leven van hem en zijn medebroeders toch op zijn kop gezet. De chaos en angst tijdens de gevangenschap, het harde werken buiten, de contacten met andersdenkenden: het liet toch sporen na.”

Fresco

Bij terugkomst in het klooster verwerkte De Grauw zijn ervaringen in

Na alles wat ik met jullie heb beleefd, kan ik hier niet verder leven. Ik kan niet doorgaan met die komedie te spelen

Drenthe in een groot fresco van Maria en het kind Jezus. „Het fresco was gemodelleerd naar een beeld dat bij de familie Van den Brink aan de muur hing”, weet Dijkstra. „Het herinnerde aan de goede tijd die ze daar hadden doorgebracht.”

Tegenover Dijkstra uitte De Grauw een wens: hij wilde graag dat fresco nog een keer terugzien. Dijkstra bood aan het fresco te fotograferen, maar dat bleek minder eenvoudig dan gedacht. Het klooster in Witmarsum staat al jaren leeg. In

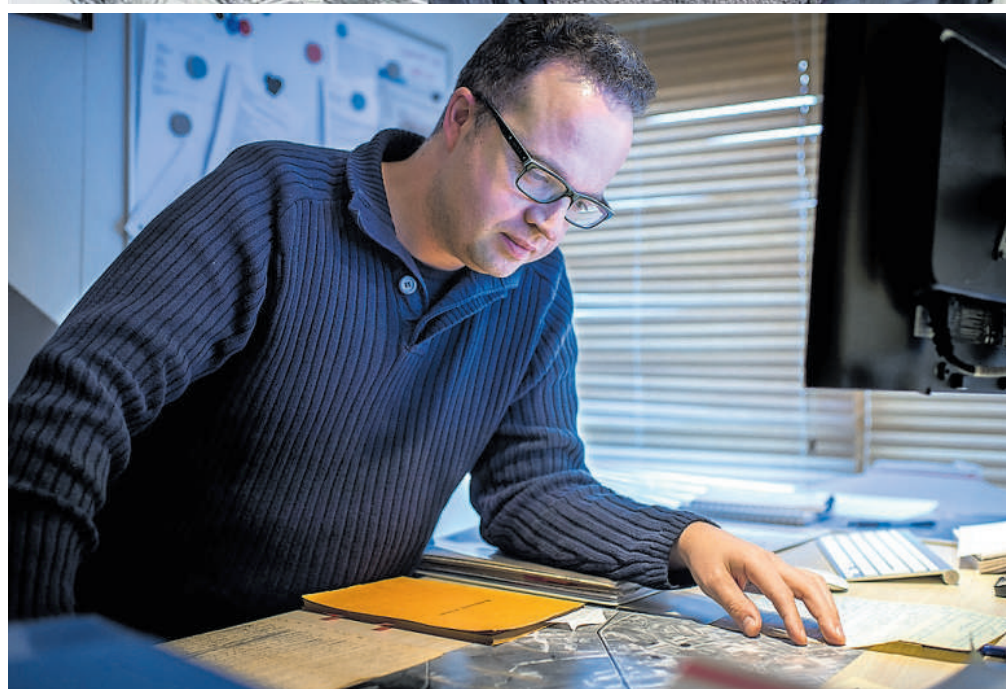
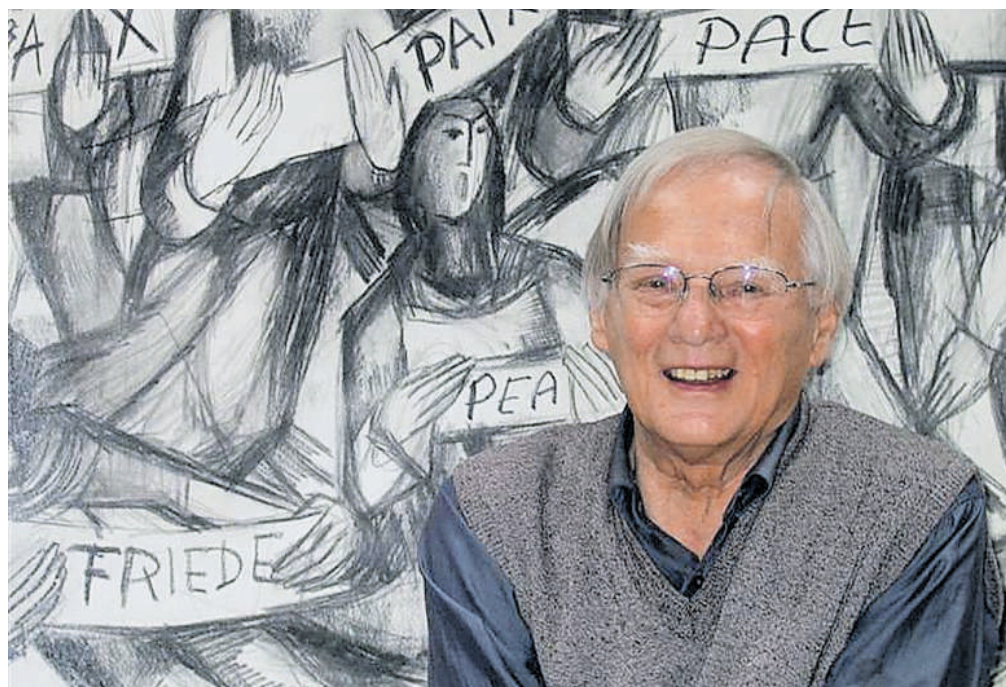
het voorjaar van 2016 was er sprake van de vestiging van een asielopvang in het voormalige klooster, maar dat ging uiteindelijk niet door. Wel zijn op internet filmpjes te vinden waarin te zien is hoe het klooster er van binnen aan toe is: heel slecht. Deze week kwam eigenaar Nanne Rodenhuis naar buiten met plannen voor verbouwing van het klooster, tot een complex met zorgappartementen. Rodenhuis liet het *Friesch Dagblad* wel binnen in het klooster om foto's te maken van het fresco, dat nog steeds op de muur prijkt.

Via de vrouw van Pierre de Grauw had Dijkstra eerder al het e-mailadres gekregen van een andere vrouw die de fresco's jaren geleden op de foto had gezet. Hij slaagde erin om die foto's te achterhalen en wilde die opsturen naar Pierre de Grauw. Maar voor De Grauw kwamen die foto's te laat: hij overleed op 17 juli 2016, ongeveer een jaar nadat Dijkstra hem gesproken had.

● Erik Dijkstra's boek *Strafkamp Yde* verschijnt volgend voorjaar. Zie voor meer informatie: www.strafkampyde.hicd.nl

Fragment van Pierre de Grauw's fresco in Witmarsum. Foto's: archief Erik Dijkstra

Boven Pierre de Grauw. Onder Erik Dijkstra. Foto: Jilmer Postma